

NTL- Konferansen 2026:
KI og etisk risiko

**Maria Danielsen, UiT
Norges arktiske universitet**

UiT The Arctic University of Norway

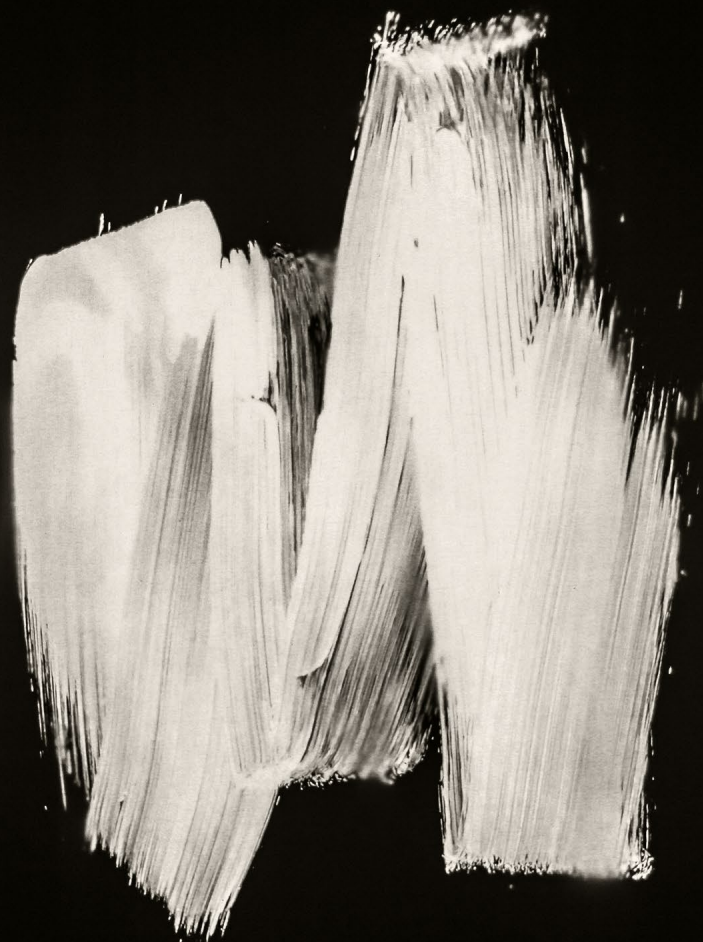
Faculty of Humanities, Social Sciences and Education

A Nussbaumian Approach to Emotional Risk:

Feelings, AI, Art

Maria Danielsen

A dissertation for the degree of Philosophiae Doctor, July 2025

1. Fire eksempler på KI faderser
2. Bakgrunn
3. Hva er KI
4. Status per januar 2026
5. Medbestemmelse
6. Gjennomsiktighet og forståelse
7. KI i kunnskapsproduksjon
8. Er KI et verktøy?
9. Beslutningsmakt og ansvar
10. Verdier og livskvalitet
11. Hva nå, Norge?

Fire kjente KI- fadeseer (skandaler)

1. The Duch Tax-benefit scandal, **2021**
2. Skolestruktursaken I Tromsø, **2025**
3. Politihøyskolen, **2026**
4. Nyhetsbyrået NTB om Telenors sikkerhetsrapport, **2025**

“

Hallusinering er en iboende egenskap hos språkmodeller som Chat-gpt. For å slutte og hallusinere må KI bli i stand til å skille sannhet fra usannhet, og rett fra galt.

Det er ikke mulig å få til dette, eller å bli fullstendig kvitt hallusineringen, uten at det går på bekostning av dens øvrige evne til å produsere.

(Sun et al, 2024)

Tre hovedproblemer

1. Hallusinering
2. Ikke-gjennomsiktig
3. Latskap og agenda

Bank-studien (2020)

MIS Quarterly Executive

Volume 19 | Issue 4

Article 6

December 2020

Unintended Consequences of Introducing AI Systems for Decision Making

Anne-Sophie Mayer

Franz Strich

Marina Fiedler

Follow this and additional works at: <https://aisel.aisnet.org/misqe>

Recommended Citation

Mayer, Anne-Sophie; Strich, Franz; and Fiedler, Marina (2020) "Unintended Consequences of Introducing AI Systems for Decision Making," *MIS Quarterly Executive*: Vol. 19 : Iss. 4 , Article 6.
Available at: <https://aisel.aisnet.org/misqe/vol19/iss4/6>

This material is brought to you by the AIS Journals at AIS Electronic Library (AISeL). It has been accepted for inclusion in MIS Quarterly Executive by an authorized administrator of AIS Electronic Library (AISeL). For more information, please contact elibrary@aisnet.org.

Min artikkel (2023)

Norsk filosofisk tidsskrift

Universitetsforlaget

RESEARCH PUBLICATION

Årgang 58, nr. 2-3-2023, s. 106-117
ISSN online: 1504-2901
DOI: <https://doi.org/10.18261/nrl.58.2.3.4>

The Emotional Risk Posed by AI (Artificial Intelligence) in the Workplace

Den emosjonelle risikoen som AI (kunstig intelligens) utgjør på arbeidsplassen

Maria Danielsen

Doktorgradstipendiat, Institutt for filosofi og førstestemesterstudier, UT, Norges arktiske universitet.

Danielsen arbeider med en doktoravhandling som bygger på og er en videreutvikling av Martha Nussbaums teori om emosjoner. Med grunnlag i denne emosjonsteorien undersøker avhandlingen tre temaer. Del 1. undersøker mening, del 2. undersøker emosjonell risiko forbundet med å overlate beslutningstaking på arbeidsplassen til kunstig intelligente systemer. Del 3. knytter sammen de to første delene og forklarer hvorfor kunsten er særskilt egnet til å formidle emosjonell risiko knyttet til innføringen av kunstig intelligens på arbeidsplasser og i andre institusjoner i samfunnet. maria.danielsen@uio.no

Sammendrag

Ekstistensiell risiko i forbindelse med allestedsnærværende kunstig intelligens er hyppig diskutert og er oftest beskrevet som fare for masseødeleggelse, personvernmissbruk og singulariteten. Målet med denne artikkelen er å utforske et nytt felt når det gjelder eksistensiell risiko og peker på en annen type fare, nemlig emosjonell risiko. Verdier er en hovedkilde til emosjoner og ved å utøve påvirkning og press på våre verdier, kan kunstig intelligente systemer utsette oss for ulike former for emosjonell risiko, som for eksempel tap av omsorg og tap av mening. Artikkelens første del er en kort presentasjon av et studie på en av Tysklands største banker. Denne banken har innført kunstig intelligente systemer for å overta en av bankens viktigste roller som er å ta beslutninger på lånesøknader. Andre del gjør rede for hvordan mennesker aktivt bruker verdier for å fatte beslutninger. Tredje del forklarer sammenhengen mellom verdier og emosjoner. Fjerde del vender tilbake til bankstudien og knytter den opp til del to og tre ved å gi eksempler på hvordan de ansatte forholdt seg til sin egen rolle i banken, og hvordan forholdet til kundene deres endret seg, emosjonelt etter det kunstig intelligente systemet ble innført for å ta alle beslutninger på lånesøknader.

Nøkkelord

Kunstig intelligens, beslutningstaking, instrumentelle verdier, myke verdier, emosjoner

Abstract

The existential risk posed by ubiquitous artificial intelligence (AI) is a subject of frequent discussion with descriptions of the prospect of misuse, the fear of mass destruction, and the singularity. In this paper I address an underexplored category of existential risk posed by AI, namely emotional risk. Values are a main source of emotions. By challenging some of our most essential values, AI systems are therefore likely to expose us to emotional risks such as loss of care and loss of meaning. Part one presents a study of a leading bank in Germany where an AI system was implemented to replace humans in decision-making processes. Part two explains why humans actively make use of values to make decisions. Part three shows the connection between values and emotions. Part four relates parts two and three to the bank study by giving concrete examples of how the employees saw their roles as workers, and how the relationships to their customers changed emotionally after the AI system was implemented to make decisions.

Keywords

Artificial intelligence, decision-making, instrumental values, soft values, emotions

Copyright © 2023 Artikkelforfatter(s). Denne artikkelen er publisert med åpen tilgang (open access) under vilkårene til Creative Commons CC BY 4.0 lisensen (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

NRK

Dagsnytt 18 26.09.2024

Karianne Tung

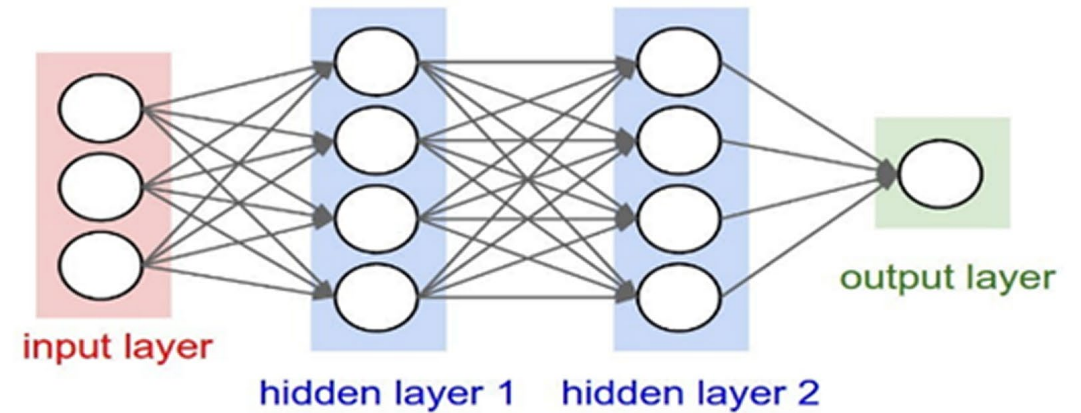

Aksel Braanen Sterri

Maskinlæring (veiledet)

input data--> veiledet system tolker navngitt
data basert på et ønsket resultat-->
klassifisering

Nevralt nettverk

Januar 2026

“

Over 70 prosent av de statlige virksomhetene oppgir at de har tatt i bruk kunstig intelligens i sitt daglige arbeid. Det viser at de ansatte ønsker å bruke kunstig intelligens og ny teknologi

80% - KI

- ① Sett deg inn i hva KI og maskinlæring er.
- ② Ha åpenhet om datagrunnlaget du bruker.
- ③ Ha menneskelig ~~tilsyn~~ i førersetet
- ④ Sikre likebehandling.
- ⑤ Håndter sensitive data på en sikker måte.
- ⑥ Ikke vær redd for å teste ut.
- ⑦ Søk veiledning.

Karianne Tungs liste

1. Sett deg inn i hva KI og maskinlæring er
2. Ha åpenhet om datagrunnlaget du bruker
3. Ha menneskelig i førersetet
4. Sikre likebehandling
5. Håndter sensitive data på en sikker måte
6. Ikke vær redd for å teste ut
7. Søk veiledning

Medbestemmelse

Gjennomsiktighet og forståelse

Kunnskapsproduksjon

Alle statlige virksomheter bør ta i bruk kunstig intelligens – Digitaliseringsrundskrivet

Pressemelding | Dato: 27.05.2025

Alle statlige virksomheter bør ta i bruk kunstig intelligens i sin oppgaveløsning på en trygg og systematisk måte. I tillegg må statlige virksomheter bygge inn løsninger for å ta vare på personvernet. Dette kommer tydelig frem i det nye, statlige digitaliseringsrundskrivet som sendes til samtlige etater og underliggende virksomheter i staten som utgjør om lag 200 stykk.

– Norge skal bli verdens mest digitaliserte land innen 2030. Det skal skje på en trygg og systematisk måte. Derfor sender jeg i dag et tydelig signal til alle statlige virksomheter om hva som bør prioriteres, sier digitaliserings- og forvaltningsminister Karianne Tung.

[Rundskrivet viser til at virksomhetene bør kartlegge hvor bruk av KI kan bidra til å utvikle bedre tjenester og løse oppgaver mer effektivt.](#) De skal også sørge for at ansatte har god kjennskap til virksomhetens rutiner for bruk av kunstig intelligens.

Nettbaserte analyseverktøy kan samle inn mye informasjon om og spore folk som bruker nettsidene. I rundskrivet understrekes derfor at det må [gjøres tilstrekkelige analyser av personvernrisikoen](#). Offentlige virksomheter må også [sikre at digitale løsninger som anskaffes oppfyller kravet til innebygget personvern](#).

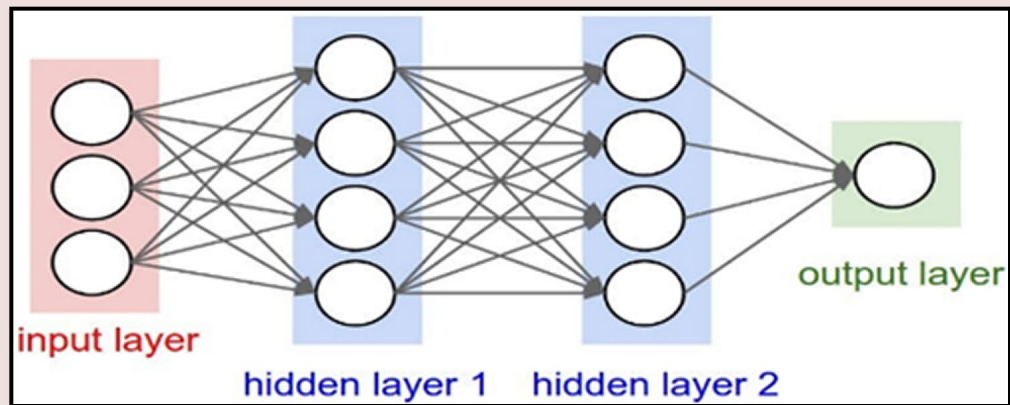
– Kunstig intelligens gir store muligheter til å utvikle bedre og mer effektive tjenester, det skal vi benytte oss av. Samtidig må alle teknologiske løsninger brukes klokt og ansvarlig – og personvernet må ivaretas, sier Tung.

“

Hvis ikke du bruker kunstig intelligens i dag i forskningen din, så tror jeg du har et stort problem. Du får et stort problem. Det må du gjøre. Det [KI] kommer til å endre alle fag. [...] Det er et grunnleggende ansvar for alle fagansatte å gjøre dette [bruke KI].»

Malthe Sørensen, okt. 2025

Black Box

“

Vi mangler metoder for å oversette det maskinen gjør til menneskespråk.

Sara Pernille Jensen, 2026

“ Stopp bruken av KI i kunnskapsproduksjon

1. Svekker vår evne til å tenke kritisk
2. Avhengighetsskapende
3. Skaper merarbeid
4. Modellene er fordomsfulle

Jill W. Rettberg, nov 2025

Artificial Intelligence and Academic Professions

(JULY 2025)

The report that follows was prepared by the AAUP's ad hoc Committee on Artificial Intelligence and Academic Professions in May 2025.

Introduction

For decades, there have been significant labor issues around the use of technology in higher education.¹ Now, however, the uncritical adoption of artificial intelligence (AI) poses a threat to academic professions through potential work intensification and job losses and through its implications for intellectual property, economic security, and the faculty working conditions that affect student learning conditions. In its 2023 *Statement on Online Education*, the AAUP reaffirmed its principles with regard to the use of technology in higher education, stating that “(1) the use of new technologies in teaching should be for the purpose of advancing the basic functions of colleges and universities to preserve, augment, and transmit knowledge and to foster the abilities of students to learn and (2) as with all other curricular matters, the faculty should have primary responsibility for determining the policies and practices of the institution with regard to online education.”² The findings of our survey of AAUP members, discussed in this report, show that many institutions diverge from these principles and that most faculty members have little input into how

their colleges and universities procure and deploy AI and other educational technology (ed-tech). In their survey responses, AAUP members pleaded for guidance on how to deal with the onslaught of AI in their professional lives. Addressing their concerns, we articulate how academic communities can intervene meaningfully in response to issues related to AI and ed-tech in general, because they both promise to become far more entrenched in higher education in the coming years.³

Over the past two decades, colleges and universities have increasingly used ed-tech to implement learning management systems, offer online courses, and store and analyze large and small research datasets.⁴ At present, legacy ed-tech platforms for course management and videoconferencing often incorporate massive data collection and analyses with predictive analytics that are similar to AI. Both new and legacy platforms alike use a number of techniques, including AI and related statistical methods applied to large language models and used to analyze, make predictions and

1. Howard Besser and Maria Bonn, “Impact of Distance Independent Education,” *Journal of the American Society for Information Science* 47, no. 11 (1996): 880–83, [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-4571\(199611\)47:11<880::AID-ASI14>3.0.CO;2-Z](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4571(199611)47:11<880::AID-ASI14>3.0.CO;2-Z); Christopher Newfield, *The Great Mistake: How We Wrecked Public Universities and How We Can Fix Them* (Johns Hopkins University Press, 2016); and Andrew Feenberg, “The Online Education Controversy and the Future of the University,” *Foundations of Science* 22, no. 2 (2017): 363–71, <https://doi.org/10.1007/s10699-015-9444-9>.

2. AAUP, *Policy Documents and Reports*, 12th ed. (Johns Hopkins University Press, 2025), 245.

3. Arizona State University, “Arizona State University Collaboration with OpenAI Charts the Future of AI in Higher Education,” *PR Newswire*, January 18, 2024, <https://www.prnewswire.com/news-releases/arizona-state-university-collaboration-with-openai-charts-the-future-of-ai-in-higher-education-302038869.html>; Kathryn Palmer, “Tech Giants Partner with Cal State System to Advance ‘Equitable’ AI Training,” *Inside Higher Ed*, February 5, 2025, <https://www.insidehighered.com/news/tech-innovation/artificial-intelligence/2025/02/05/cal-state-system-tech-giants-partner>.

4. Britt Paris, Rebecca Reynolds, and Catherine McGowan, “Sins of Omission: Critical Informatics Perspectives on Privacy in E-learning Systems in Higher Education,” *Journal of the Association for Information Science and Technology* 73, no. 5 (2022): 708–25, <https://doi.org/10.1002/asi.24575>.

**American Association
of University Professors, 2025**

“ Advokatens rolle forskyves fra informasjonskilde til vurderende instans – den som prioriterer, nyanserer og bærer ansvaret. Når kostnaden ved å produsere juridisk tekst faller, flyttes verdien mot det som ikke kan automatiseres: dømmekraft og risikovurdering”

Seres og Sollid, 2026

The AI Expertise Paradox

On the *Issues* podcast episode “How Is AI Shaping the Future of Work?” David Autor argues that while artificial intelligence may devalue routine knowledge work, high-level judgment and leadership remain essential. We agree. Scientific principal investigators, chief clinicians, judges, and senior policy leaders still require deep expertise, even if routine knowledge work is automated. Our concern is that the erosion Autor describes may propagate upward by undermining the developmental pipeline through which deep understanding and judgment have historically been forged.

A DISCUSSION OF

How Is AI Shaping the Future of Work?

BY DAVID AUTOR, SARA FRUEH

Expertise is built through what we term productive struggle. [Research shows](#) that durable understanding emerges through [active learning](#), the sustained engagement with tasks that require explanation, error correction, and reasoning under uncertainty. Early-career professionals historically developed judgment by wrestling with methods, data, and cases; when AI substitutes for that effort, it short-circuits the apprenticeship necessary for mastery.

The concern is not that AI eliminates the need for expertise. If anything, as Autor has argued, [advancing technology increases the need](#) for leaders capable of intellectual agency. As AI reduces the effort required to generate answers, the human role must shift toward problem framing, cross-domain synthesis, and the critical skepticism required to [validate output](#) and guide automated systems.

This creates what we call the *AI expertise paradox*: The early-career professionals whose output benefits most from AI today may be the least prepared to lead their fields in an AI-driven future. In essence, the tools that enable novices to perform more like experts simultaneously make them less likely to become experts. The paradox arises because AI creates an [illusion of understanding](#) by decoupling early-career output from the development of underlying mastery. High output is [increasingly achievable](#) without the cognitive labor that once built the understanding and judgment needed among those who advanced in their fields. Yet fields will continue to require experts who can make decisions under uncertainty and provide strategic direction when AI tools reach their epistemic limits.

This shift alters individual incentives: Learners who invest time mastering material risk falling behind peers who optimize for AI-assisted production. Even the most capable students and workers may rationally choose to sidestep the learning process. At the same time, many systems

of promotion rely heavily on early productivity as a signal of long-run potential, including publication counts in academia, briefs written in law, and patients treated in medicine. When productivity no longer reliably reflects developing expertise, these signals become distorted. Together, these forces raise the possibility of a future leadership gap in knowledge fields, where those at the top lack the foundational experience to interrogate results or set new directions.

The institutional response is not to resist AI but to realign incentives. Educational and career advancement must reflect understanding. Educational and professional environments must prioritize observable reasoning in their [assessment practices](#): in-person examinations, oral defenses, and structured decision reviews. Research institutions may reserve space for “[slow science](#),” prioritizing the process of discovery over the velocity of output. Without such adjustments, rational workers will optimize for output speed early in their careers, bypassing the productive struggle through which mastery is formed. The result would not be a shortage of tools, but of leadership.

CHRISTOPHER S. COTTON

Jarislowsky-Deutsch Chair in Economic & Financial Policy
Professor, Department of Economics and School of Medicine

LYDIA SCHOLLE-COTTON

PhD candidate in Higher Education, School of Education
Queen’s University, Ontario, Canada

The tools that enable novices to perform more like experts simultaneously make them less likely to become experts.

The AI expertise Paradox Cotton & Cotton, 2026

Verktøy?

“ KI er en beslutnings- infrastruktur

Anette Melbye, 2026

Beslutningsmakt og ansvar

“

KI kommer til å overskride menneskelig intelligens på rekordtid.

Og aller viktigst, hvordan vi definerer det å leve et godt liv, vil utfordres av KI og KI-roboter.

Hans Petter Brøndmo, 2026

“ Tek-industrien bryr seg ikke om innovasjon.
De bryr seg om vollgraver.
Min hypotese er at vi ikke vil se noen økonomisk
vekst , uansett hvor gode produktene er.

Kjetil Kjernsmo, 2026

“

Vi må sette en kritisk debatt om KI øverst på agendaen i det politiske ordsiftet. Implementeringen av KI i samfunnet må være grunnlagt på kunnskap.

Danielsen, 2026